

vi bør ikke lave skole for hverken statens skyld eller af hensyn til politiske og økonomiske interesser. god skole er et mål i sig selv

LÆS BESTYRELSENS SKRIFTLIGE BERETNING FOR 2022

MAGASINET

Friskolen

ÅRSBERETNING
2022

 FRISKOLERNE
MEDLEMSMAGASIN

FRISKOLERNE

FOTO: MICHAEL NØRGÅRD

**ÅRSBERETNING
2022 / 136. år**

GENERALFORSAMLING I FRISKOLERNE 2023

Dagsorden

1. Valg af dirigent, stemmetællere og protokolfører.
2. Formanden forelægger foreningens skriftlige beretning til godkendelse.
3. Foreningens regnskab forelægges til godkendelse (se side 52).
4. Behandling af indkomne forslag.
5. Valg af bestyrelsesmedlemmer.

På dette års generalforsamling skal der ske valg af fire medlemmer for en tre-årig periode. Deadline for opstilling er den 1. april 2023. Læs mere på www.friskolerne.dk

6. Valg af mindst 2 suppleanter.
7. Eventuelt

Hvem må stemme til generalforsamlingen?

Alle ansatte, forældre og skolekredsmedlemmer ved FRISKOLERNEs medlemsskoler har stemmeret ved generalforsamlingen.

PROGRAM FOR LANDSMØDE 2023

Lørdag den 29. april

9.00 Ankomst og kaffe

9.30 Velkommen

10.10 Benjamin Koppel, forfatter og jazzsaxofonist, fortæller om sin roman "Annas sang".

11.00 13 hands-on saloner efter din interesse. Fra urolige børns deltagelsesmuligheder, kunstudtryk i form af døde fisk til crazy korssting og rytmisk kor.

13.00 Frokost

14.00 Generalforsamling

17.00 Lounge

19.00 Middag

21.15 BAAL intimkoncert

22.00 Loungemusik i salen og DJ Thunderpower for de danseglade.

Søndag den 30. april

9.00 Morgensang ved Dagmar Winther og Kenneth Degnbol, krimiforfattere og højskolemennesker.

9.30 "På kanten af mørket" foredrag med Daniel Rye.

11.00 Tak for i år.

Vil du med på Landsmødet 2023?

Send en mail til kontakt@friskolerne.dk og hør om mulighederne. Læs mere om Landsmødet på www.friskolerne.dk

**V I L A V E R
P O L I T I K
O G
S Æ T T E R
S P O R
S A M M E N**

FRISKOLERNEs bestyrelse

TEKST: BESTYRELSEN FOR DANSK FRISKOLEFORENING
FOTO: SIMON LÆSSØE, METTE JOHNSEN, CHARLOTTE DAHL & PRIVAT
ILLUSTRATION: HELENE M. KEINICKE

I denne beretning kan du læse med om, hvad 2022 har budt på af opgaver og tiltag i foreningen FRISKOLERNE. De politiske og strategiske fokusområder, som er udgået fra bestyrelseslokalet, er i løbet af året blevet til konkrete aktiviteter via Friskolernes Hus til gavn for foreningens 280 medlemsskoler.

Den skriftlige beretning er i år sat op som en samling mindre artikler, fordi vi gerne vil øge læsevenligheden. På de følgende sider bringer vi nedslag fra FRISKOLERNEs virke i 2022 – og samlet udgør disse den skriftlige beretning, som vi sætter til afstemning, når vi mødes til landsmøde i Kolding den 29. og 30. april 2023.

Du kan læse det hele her – eller lytte med på FRISKOLERNEs podcast 'FUNDAMENTET – viden inspiration og samtaler om skole og dagtilbud.'

Bestyrelsen

NÅR FRIHEDSIDEALER OG STYRINGSPRAKSIS STØDER SAMMEN

fRISKOLERNE er med 280 medlemsskoler en forening, der arbejder for en skoleform, som er stadfæstet i Grundloven §76. Vi hviler på ideen om, at forældre har pligt og ansvar for, at børn får undervisning, der passer den enkelte families livsværdier. Dermed er ideen om åndsfrihed fundamentet – at vi giver hinanden den samme frihed til at leve og udfolde vores forskellige liv i gensidig respekt for hinanden. Det er dét, der er vores rettesnor og eksistensberettigelse.

FEM GRUNDLÆGGENDE FRIHEDSIDEALER

Det politiske arbejde i foreningen tager grundlæggende udgangspunkt i fem frihedsideal:

1. Ideologisk frihed, hvor en skoles overbevisning eller værdier ligger til grund for undervisningen og skolens virke.
2. Pædagogisk frihed, der udfolder sig pædagogisk og didaktisk i skolens hverdag.
3. Økonomisk frihed til at prioritere økonomi og ressourcer til skolens bedste.
4. Ansættelsesmæssig frihed til at ansætte personer, der kan varetage opgaven at undervise og danne eleverne på skolens overbevisning.
5. Elevfriheden, der sikrer overensstemmelse mellem skolens og familiernes værdier, og at skolen dermed har suveræn frihed til at optage elever.

Disse friheder skal forsvares og til tider også kæmpes for. I 2022 var der brug for at kæmpe for forståelsen af, hvordan den konkrete udmøntning af stå-mål-med-kravet skal ske.

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (STUK) sendte i december 2021 et udkast til en ny vejledning om stå-mål-med-kravet i høring. Sammen med de øvrige skoleforeninger fremsendte vi et grundigt og begrundet høringssvar, hvor vi tilkendegav utilfredshed med styrelsens opfattelse af, hvordan friskoler og private grundskoler skal leve op til dette krav.

Stå-mål-med-kravet er et komplekst anliggende, som nemt kan give anledning til pædagogisk debat, misforståelser og forskellige fortolkninger. Uenighederne går særligt på, hvorvidt stå-mål-med er et skøn frem for konkrete og fastlagte kriterier – eller nærmest regler for, hvad undervisningen er og bør være. Dermed blev vi bekymrede for friskoler og private grundskolers muligheder for at anvende den frihed, der er intentionen bag grundlovens bestemmelse om, at vi i Danmark har en lang tradition for alternativer til folkeskolen.

Vi var alvorligt bekymrede for, hvorvidt STUKs forståelse af stå-mål-med-kravet ville indskrænke den pædagogiske frihed til at lave skole. Det var derfor glædeligt at modtage svar fra STUK i maj med besked om, at vejledningen ikke offentliggøres, at den trækkes tilbage, og alle hidtidige vejledninger gøres historiske.

Dermed foreligger der ikke en vejledning om stå-mål-med-kravet – og dermed heller ikke en (for) snæver fortolkning af, hvad dette krav indeholder. Tolkningen er således alene baseret på den tekst, som står i friskolelovens § 1 stk. 2 samt paragrafferne 1a, 1b og 1c om undervisningsplaner, slutmål, delmål samt evaluering.

Med friheden følger ansvar, og dermed er det den enkelte friskole, der skal dokumentere, sandsynliggøre og betrygge forældre, tilsynsførende og STUK om, hvordan skolen lever op til stå-mål-med-kravet. Det er en vigtig og væsentlig opgave, som dog ikke må give anledning til hverken nervositet eller til at tilrettelægge den daglige praktiske skolegang ved at kopiere fra folkeskolen i et lønligt håb om at leve op til STUKs krav. Det centrale er at bruge den pædagogiske frihed til at lave friskole på værdier og tydelige pædagogiske ideer og dermed anviser en anden vej til at lave skole.

BALANCEN MELLEМ FRIHED OG STYRING

I et tilbageblik på de sidste 20 års lovændringer er der sket både præciseringer og øgede krav til friskolernes praksis. Ændringerne er politisk begrundede i særligt tre forhold: den stigende globale konkurrence, hvor mere uddannelse er svaret, bestræbelser på at integrere flygtninge, migranter og mindretal i det danske samfund og en politisk bevågenhed om at undgå politisk og religiøs ekstremisme. Tre forbundne dagsordener, der har medført præciseringer i kravene om at leve op til frihed og folkestyre-kravet.

Det er i fuld overensstemmelse med ideen om en liberal og demokratisk stat, at vi forventer børn og unge dannes til at være myndige og aktive borgere i et folkestyre. Det er et helt legitimt krav, at friskoler skal forberede eleverne til at leve og deltage i et frit folkestyre samt at udvikle og styrke elevernes demokratiske dannelse.

Dog handler det om at finde den rette balance mellem den legitime intention og kravet om en bestemt forståelse af og en særlig form for frihed, dannelse og demokrati. En forudbestemt forståelse af, hvad frihed og folkestyre-kravet består af, vil alt andet lige give anledning til en usikkerhed om, hvad der skal til for at opfylde lovens krav. Det er ikke sådan, at alt, hvad staten forudsætter og forlanger, kan sanktioneres og fremmes via lovgivning.

Vi bør ikke lave skole for hverken statens skyld eller af hensyn til politiske og økonomiske interesser. God skole er et mål i sig selv.

Styrelsens tilsynspraksis og tænkning om stå-mål-med-kravet er ikke med tilbagetrækningen af vejledningen nødvendigvis ændret. Omvendt tror vi på, at vores fælles grundige høringsvar gør indtryk og tages med i styrelsens tilsynsarbejde. Det er, når vi tydeliggør uenigheder og forskellige opfattelser over for hinanden, at vi alle bliver klogere og mere vidende.

STUK inviterer til åben dialog med skoleforeningerne og inviterer til informationsmøder og evalueringmøder med de skoler, der bliver udtaget til tilsyn. På den måde får skolerne mulighed for at vide, hvad der skal ske før et tilsyn sættes i gang, men også mulighed for at få en tilbagemelding på, hvad styrelsen har bemærket og erfaret igennem tilsynet. Den dialog og det samarbejde er vigtigt og godt, hvorfor vi sætter pris på samarbejdet med alle medarbejdere i både ministeriet og styrelser.

MED PÆDAGOGISK FRIHED KAN VI FOKUSERE PÅ DET VÆSENTLIGE

elever skal i dag kunne opfylde diverse læringsmål, overvåge egen læring, være digitale, innovative, entreprenante. Det kræver mere af børn og unges kognitive formåen, end vi måske kan forvente. Skolen i dag har den grundlæggende udfordring, at den (måske) vil for meget og i den umulige omfavelse af 'for meget', udstødes måske det væsentlige.

Friskolen har pædagogisk frihed og dermed også frihed til at fokusere på det væsentlige. Den frihed skal vi værne om og argumentere for i vores skolepraksis.

DET HELE MENNESKE IND I KLASSERUMMET

Noget tyder på, at det i hvert fald ikke er alle mennesker, som føler sig hjemme i den danske grundskole, som den ser ud i dag. Tempo, præstationspres og perfektionskultur forårsager mistrivsel blandt en del af landets børn og unge.

I 2022 satte daværende børne- og undervisningsminister Pernille Rosenkrantz-Theil praksisfaglighed på dagsordenen. Friskolerne blevet inviteret med til rundbordssamtaler om, hvordan vi kan få en mere praktisk orienteret skole.

I FRISKOLERNE oplever vi, at medlemsskolerne er optagede af at invitere det hele menneske ind i klasserummet. Det handler om en forståelse af dannelse og et blik for alsidige undervisningsformer.

Mange friskoler er opmærksomme på at koble det praksisfaglige med det alment faglige i meningsfulde sammenhænge. I den projektorienterede arbejdsform, hvor tværfaglighed

ofte gør sig gældende, inddrages praksisfagligheden helt naturligt. I den fagopdelte undervisning anvendes praksisfagligheden som et understøttende element til portaler, bøger, skriftlighed og samtaler.

I et digitalt samfund, hvor evnen til opmærksomhed er udfordret, har vi brug for at turde at være langsomme for at værne om evnen til fordybelse. I bestyrelsen vil vi understøtte den pædagogiske frihed til at gå andre veje end de gængse. Dét arbejder vi vedvarende med på et strategisk niveau.

Vi har blandet os i trivselsdebatten i det forløbne år med det særlige fokus, at skolen må fordrer livsmod. Børn og unge søger grundlæggende efter mening, og vi må først og fremmest være optaget af at vise eleverne en smuk og spændende verden. En verden, de får lyst til at undersøge, udforske, forstå og agere i. I skolen må vi sørge for at hjælpe eleverne konstruktivt på vej i deres bestræbelser efter denne meningsskabelse i forskellige sammenhænge. Vi skal turde være optagede af indhold, som beskæftiger sig med det alment menneskelige på et eksistentielt plan, sammen med børnene. Dette arbejde skal bidrage til en forståelse og accept af egne og andres livsvilkår og menneskelivets kompleksitet, hvilket er nødvendigt for børn og unge at bringe med sig ud i livet for at kunne komme overens med den modstand, de vil møde.

Alle børn har behov for at føle samhørighed og at opleve sig som en del af et fælleskab – noget som friskoler har særligt fokus på at bidrage til. Det er givende at se medlemsskolernes mange forskellige eksempler herpå, når en skole eksemple-

vis overtager FRISKOLERNES instagramkonto for en uge.

VI SKAL VISE ANDRE VEJE

I FRISKOLERNE vil vi undersøge og understøtte mulighederne for, at skoler kan vise andre veje. Folkeskoler såvel som friskoler og private grundskoler. I 2022 besluttede bestyrelsen derfor i et samarbejde med Efterskolerne og Center for Ungdomsforskning (CeFU) at igangsætte et forskningsprojekt om alternative prøveformer.

Undersøgelsen skal synliggøre de pædagogiske praksisser på skoler med alternative prøveformer og kortlægge et vidensbaseret grundlag for at forstå og sprogliggøre den lærings- og dannelsesmæssige værdi af prøvefrihed. Det er afgørende at skabe og vedligeholde et fælles sprog for den pædagogiske praksis og værdi, der ligger til grund for alternative prøveformer og evalueringsmetoder. Et sådant fælles sprog gør det muligt i endnu højere grad at understøtte og udvikle både friskolers og efterskolepædagogik og de pædagogiske praksisser, der ligger til grund for at drive høj faglig undervisning uden prøver, eksamen og måske endda uden karakterer.

Forskningsprojektet er i fuld gang, og der er afholdt midtvejsseminar, hvor forsker-teamets foreløbige pointer og perspektiver blev præsenteret og behandlet af projektets deltagende skoler. Midtvejsseminaret dannede samtidig grundlag for den videre proces med casestudier, spørgeskemaundersøgelser og vidensopsamling. Projektet afsluttes i 2024, hvor der afholdes en konference med præsentation af un-

dersøgelsens resultater og udgives en videnskabelig bog med illustrative eksempler og anbefalinger til ikke kun skoler, der arbejder med alternative prøve- og evalueringsformer, men til alle skoler, der er nysgerrig på de pædagogiske erfaringer, som projektet finder frem til.

DEN PÆDAGOGISKE SAMTALE OM DET VÆSENTLIGE

Når vi skal finde frem til det væsentlige, må vi tale med hinanden om skole. Pædagogisk praksis må altid tolkes i den tid, vi lever i. Derfor er det noget, vi evigt skal beskæftige os med.

Det er helt afgørende, at vi i friskolen er skarpe på, hvordan vores værdier kommer til syne i den daglige praksis. Det kan være svært at omsætte flyvske begreber som dannelse og åndsfrihed i pædagogisk praksis. Det er dog vigtigt, at vi bøvl er med det.

Af samme grund satte bestyrelsen i 2021 et arbejde i gang med at udvikle et inspirationsmateriale til den pædagogiske samtale i samarbejde med lektor, ph.d. Keld Skovmand.

Materialet har til formål at udvikle og udvide det pædagogiske sprog. Dette gøres igennem øvelser, som søger at gøre noget ret u håndgribeligt til noget mere konkret, så det er til at arbejde med. Materialet er færdigt og udsendt til alle medlemsskoler. Det findes på FRISKOLERNES hjemmeside og er til fri afbenyttelse. Vi håber, at I vil bruge materialet og at det kan bidrage til gode pædagogiske samtaler på skolerne.

BUMP PÅ VEJEN MOD MINIMUMS- NORMERINGER

der er etableret dagtilbud på mange friskoler gennem de seneste år. I dag er der således 114 friskoler, der har en børnehave, og 61 friskoler, der har en vuggestue.

Friskolernes dagtilbud er oprettet med baggrund i dagtilbudsloven, og det er en forudsætning at dagtilbuddets økonomi kan løbe rundt, uden at der tilføres økonomiske midler fra skoledelen, da det statslige tilskud til skoleeleverne ikke må bruges i hverken børnehave eller vuggestue.

Foruden de pædagogiske begrundelser for at etablere et samlet tilbud til børn fra vuggestue over børnehave til friskole, så har mange friskoler med dagtilbud i en årrække oplevet, at dagtilbuddet bidrog positivt til den samlede økonomi, da der typisk er overskud i driften af vuggestue og børnehave.

Den politiske vedtagelse af minimumsnormeringer i dagtilbud har dog betydet, at den økonomiske virkelighed er forandret mange steder. Det skyldes, at mange friskoler allerede har besluttet at opfylde minimumsnormeringerne, til trods for at de vedtagne minimumsnormeringer først træder i kraft fra 1. januar 2024.

Kommunerne har ellers fået tilført ekstra økonomi, så de allerede nu langsomt kan begynde indfasningen med flere ansættelser af pædagoger frem mod 1. januar 2024. Det ser dog ud til, at generelle besparelser i kommunerne og manglen på pædagoger gør det vanskeligt at komme i gang med denne indfasning. Vi kan derfor forvente, at det tidligst sker

med virkning fra 1. januar 2024. I og med at friskolernes tilskud til dagtilbud er koblet til kommunernes reelle udgifter, vil tilskuddet automatisk tilpasses, så også friskolerne vil mærke den styrkede indsats, som er intentionen bag minimumsnormeringerne.

FØR-SFO RAMT AF POLITISK TRÆGHED

Vi har i mange år kæmpet mod ordlyden i §36 b i friskoleloven, hvor der står, at kommunerne kan yde tilskud til før-sfo eller heltidsskolefritidsordning på friskolerne. Dette kan kommuner udnytte til enten ikke at tildele økonomi til friskoler, der etablerer en heltidsfritidsordning eller helt at spare tilskuddet væk på friskolerne.

Vi har nu i 10 år fremført argumenterne for en ændring af 'kan' til 'skal' i §36b over for skiftende ordførere og ministre. Selvom de udtrykker forståelse og ønske om at ændre denne praksis, så har det endnu ikke været muligt at få vores ønske gennemført. Dette skyldes formentlig, at en ændring i ordlyden i §36 b i realiteten vil være en ekstra udgift for kommunerne, og når staten påfører kommunerne ekstra udgifter, er staten forpligtet på at kompensere kommunerne.

Vi vil fortsat arbejde for at få ændret friskoleloven, så kommunerne forpligtes til at yde samme tilskud til friskolernes heltidsfritidsordninger som til de kommunale heltidsfritidsordninger.

NY REGERING I SPIDSEN FOR DANMARK

Sidste halvdel af 2022 var nærmest én lang valgkamp. Den lange periode frem mod udskrivelsen af valget i oktober gav anledning til en del usikkerheder om, hvilke temaer, der ville komme til at fylde og dermed skabe kant mellem de mange forskellige politiske partier.

I FRISKOLERNE lavede vi et målrettet valgmateriale til brug for forældre, skoler, journalister og politikere med det formål at bidrage til nuancerne på skoleområdet. Vi etablerede desuden et korps af friskoler rundt om i landet, som var parate til at medvirke i forbindelse med politikerbesøg, medieomtaler og debatindlæg. Vi havde kontakt med de politiske sekretariater og møder med politiske ordførere, hvor vi tilkendegav vores udgangspunkter for mulige temaer omkring dagtilbud og skole. Vores budskab var dog helt klart, at valgkampens største skolepolitiske tema burde være mere frihed til folkeskolen.

Folketinget blev sammensat af både kendte og nye partier. De langstrakte regeringsforhandlinger gav Danmark en ny regering bestående af Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne. Mattias Tesfaye blev udnævnt til ny børne- og undervisningsminister, og en lang række af nye ordførere er trådt til. Vi er derfor i gang med at opbygge mange nye relationer i det politiske landskab.

REGERINGSGRUNDLAGET PEGER PÅ UDFORDRINGER, DER SKAL LØSES

I regeringsgrundlaget 'Ansvar for Danmark' er den fortsatte frisættelse af folkeskolen en klar prioritering. Det skal fortsat ske i regi af partnerskabet 'Sammen om skolen', hvor

politikere og folkeskolens forskellige parter drøfter de muligheder, ideer og handlinger, som skal til for at lykkes med frisættelsen. Dog kan vi ikke alene tale om folkeskolen. Det er nødvendigt og vigtigt, at vi også finder ind i samtaler om grundskolen i et bredt perspektiv, så alle skoleformer inspireres, frisættes, udvikles og bliver en del af de politiske prioriteringer.

Fokus på de praktiske, kreative-musiske fag og ambitionen om, at flere unge vælger erhvervsuddannelserne er en fælles opgave. Det samme gælder børn og unges digitale liv, som specifikt er nævnt i regeringsgrundlaget, som en udfordring, der skal arbejdes med og kan føre til en egentlig børnebeskyttelseslov.

Regeringsgrundlaget italesætter også den stigende mistrivsel blandt børn og unge, og der er planer om at nedsætte en kommission, der skal komme med anbefalinger til, hvordan mistrivsel og sårbarhed kan forebygges og afhjælpes. Det arbejde deltager vi gerne i – for den dagsorden er netop nærværende for rigtig mange børn og unge på tværs af skoleformer.

Vi er optaget af problemets kerne i ønsket om at undgå symptombehandling. Vi er nødt til at søge efter, hvad der er årsagen til, at talen om mistrivsel er så intens. Har vi indrettet skolen på en måde, som fremmer mistrivsel i stedet for robusthed, myndiggørelse og livsmod? Og hvad taler vi om, når vi taler om mistrivsel? Der findes ikke entydige og nemme svar, men vi er forpligtede på at være nysgerrige og insisterende på at søge efter handlinger, der kan forandre tendensen.

EN GENKENDELIG DAGSORDEN

Blot ét sted i regeringsgrundlaget nævnes friskolerne. Det sker i et afsnit, der handler om den geografiske balance, sammenhængskraft mv. Regeringen ønsker at modvirke parallelsamfund, herunder 'friskoler med en skæv elevsammensætning'. Det står ikke specifikt nævnt, hvilke skoler, der er tale om, men alle ved, at vi taler om skoler med høj andel af elever med anden etnisk herkomst – eller sagt mere direkte: skoler med elever, der tilhører det muslimske mindretal i Danmark.

Det er ikke noget nyt. Det er en dagsorden, der forfølger friskolerne, og som gang på gang afvises med henvisning til det juridiske faktum, at det vil være forskelsbehandling. Den diskussion holder vi nøje øje med og vil insistere på at blive inddraget, når eller hvis det bliver en dagsorden.

Det er opløftende, at regeringsgrundlaget er præget af ord som civilsamfund, fællesskab, kulturliv, sammenhængskraft, frivillighed, medborgerskab, et levende og åbent demokrati, men også om ambitioner om god regeringsledelse og inddragelse af relevante parter i udviklingen af konkrete politiske forslag.

En flertalsregering hen over midten af dansk politik har en legitim mulighed for at iværksætte dens politiske beslutninger. Derfor er det vigtigt, at vi som skoleform og interesseorganisation bidrager med en folkelig stemme, der kan være med til at kvalificere, nuancere og balancere de politiske samtaler, der ligger forud for de egentlige beslutninger. Det må være en fælles interesse, at politik reelt kommer til at gøre en forskel for borgerne.

FRA BESTYRELSESLOKALE TIL SPALTEPLADS, SAMARBEJDE OG KONKRETE HANDLINGER

fRISKOLERNE er en civilsamfundsorganisation, som ønsker at være en stærk stemme for foreningens medlemmer. Bestyrelsens arbejde koncentrerer sig om de overordnede politiske interesser, mens Friskolernes Hus er udførende i forhold til de skolenære opgaveområder, som stilles af bestyrelsen og medlemmerne. Det er indlysende, at medlemmernes konkrete behov skal afspejles i foreningens aktiviteter, og vi ser det samtidigt som en bunden opgave for bestyrelsen at identificere de større samfundstendenser, som spiller ind på skolen, og tage konkrete initiativer til handlinger, så FRISKOLERNE kan være en stærk stemme og en fortsat central brik i det samfund, vi er en del af.

I FRISKOLERNE ser vi bestyrelsesarbejdet som en holdsport. Vi har en formand på fuld tid, og det er en stærk værdi for os, at hele bestyrelsen er involveret i at formulere foreningens strategi og politiske ståsted. Derfor lægger vi en del energi i, at bestyrelsesmøderne skal tilvejebringe netop de samtaler. I det forløbne år har vi holdt fast i at besøge forskellige medlemsskoler, fordi vi er optaget af at stikke en finger i friskole-jorden og invitere nuancer og perspektiver ind i bestyrelsens arbejdsfællesskab. Af samme grund inviterer vi løbende forskellige fagligheder indenfor i bestyrelseslokalet til fælles horisont-udvidelse. I 2022 har vi eksempelvis haft besøg af Andreas Kamm, tidligere generalsekretær for Dansk Flygtningehjælp, samt besøg af Bodil Møller, skoleleder på Skallerup Friskole.

I det seneste år har vi desuden taget hul på arbejdet med at formulere en ny strategi for foreningen. Den skal pege

frem mod 2025 og vil blive fremlagt ved landsmødet den 29. april 2023. I denne proces har bestyrelsesmedlemmerne hver især interviewet eksterne personer for at trykteste de emneområder, vi er optagede af. Disse mangfoldige indsigter har vi bragt til det fælles bord, og de er med til at danne baggrund for de idealbeskrivelser, som foreningens strategi 2025 bygger på. Vi tror nemlig, at tiden kalder på idealisme, som følges op af konkrete handlinger. Strategi 2025 kredser om, hvordan vi kan bidrage positivt til et mere bærekraftigt samfund præget af frihed, humanitet og engagement. Og på et skoleniveau er vi optagede af pædagogiske ståsteder, værdier, nysgerrighed, stærke fællesskaber og børn og unges demokratiske selvillid.

Det seneste år har igen bekræftet os i, at ambitionen om at ville rykke på de store samfundsdagsordener kræver partnerskaber. Derfor samarbejder vi med Højskolerne og Efterskolerne om Frirummet og Syng, spis og snak. Og de tre søsterforeninger samarbejder også om Erasmus+, når det er relevant. I efteråret 2022 har vi derfor igen prioriteret at holde et fælles bestyrelsesseminar sammen med Højskolerne og Efterskolerne. Temaet var det enkelte menneskes myndighed, og Rune Lykkeberg, chefredaktør på Information, gav forsamlingen næring til at drøfte demokratiets tilstand i Danmark, herunder forholdet mellem frihed, forpligtelse og styring. Seminaret understregede, at vi har en fælles optagethed af børn og unges demokratiske deltagelsesmuligheder og frivillige engagement i noget der er større end den enkelte. Vi oplever det som meget værdifuldt, at der skabes forbindelseslinjer mellem de tre foreningers bestyrelser. Det bekræfter søsterrelationen og dét faktum, at vi som

civilsamfundsorganisationer sammen kan mere end hver for sig.

De tre foreninger oplever – fortsat – stor international efterspørgsel på den dannelses tradition, de frie skoler er udtryk for, ligesom vi er blevet kontaktet af såvel den danske ambassade i Paris som Udenrigsministeriet, der ser de danske frie skoler som en central dansk værdifortælling i arbejdet med såkaldt public diplomacy. Til oktober mødes skolefolk fra efterskoler og friskoler til kontaktseminar i Paris for at bygge bro mellem franske og danske skoler. Fordi verden er forbundet, og fordi vi alle sammen er dét civilsamfund, der skal samarbejde – grænseløst – med blik for videndeling, sammenhørighed og fælles dagsordener.

Det er derfor meget positivt, at 15 friskoler i 2022 er blevet akkrediteret som Erasmus+ skoler og dermed stempler ind i dét at sende lærere på kurser, job-shadowing og kontaktseminarer i Europa.

Ved landsmødet 2022 tog vi initiativ til en politisk salon for alle foreningens mange samarbejdspartnere herunder uddannelsespolitikere. Vi drøftede ønsket om mere frihed til folkeskolerne og den politiske drøm om blandede skoler. Det blev en god og involverende drøftelse, der sluttede med håndslag på at samarbejde mere på kryds og tværs og hermed også startskuddet til et fornyet, spirende partnerskab med bl.a. Danmarks Lærerforening og Skolelederforeningen.

Dét at ville være en tydelig friskolestemme udmønter sig helt konkret i en stribe af debatindlæg i forskellige medier året igennem. Når vi fornemmer, at åndsfriheden og frisindet presses, rejser vi stemmen. Det bunder naturligvis i, at friskolernes legitimitet i det danske samfund helt grundlæggende

er funderet på en mindretalsforståelse, som i sit inderste væsen kræver vide rammer for netop åndsfrihed og frisind.

Lad os give nogle eksempler. I 2022 har vi blandet os i debatten om at forbyde tørlæder i grundskolen, som blev lanceret af Kommissionen for den glemte kvindekamp. Friskolerne såvel som folkeskolerne er jf. loven forpligtede på frihed, folkestyre, åndsfrihed, ligeværd og demokratisk dannelse. Det rimer ikke på forbud og tvang. Vi kan ikke bakke op om, at man vil give frihed ved at tage den.

Vi har også hejst flaget for, at friskolerne kunne få mulighed for at hjælpe ukrainske flygtninge ind i det danske samfund. Af humanitære årsager selvsagt, og fordi vi har positive tilkendegivelser fra medlemsskolerne om, at netop de mindre enheder kan være en frugtbar smutvej ind i de fællesskaber, som er så afgørende for at falde til. Et samfunds styrke skal blandt andet kendes på evnen til at rumme mindretal, og den opgave bidrager vi gerne til.

Desværre blev friskolerne i den sammenhæng ikke set som oplagt samarbejdspartner af den daværende børne- og undervisningsminister, Pernille Rosenkrantz-Theil. Forløbet mindede desværre, om dengang Danmark tog imod syriske flygtninge, hvor det lykkedes at lave en central ordning, men desværre ikke blev fulgt op lokalt i kommunerne. Samtidigt udsættes friskoler (og private grundskoler) kontinuerligt for kritik for ikke at tage imod tilstrækkeligt mange elever med ikke-vestlig baggrund, og flere centrale politikere mener, det bør have økonomiske konsekvenser. Den debat har vi forsøgt at nuancere.

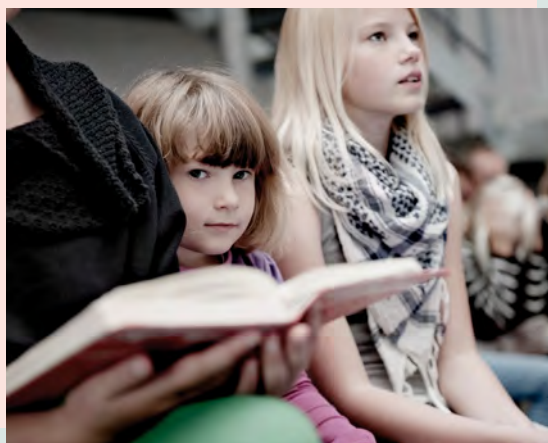
I det forløbne år har der også været afviklet folketingsvalg. Det gav anledning til at blande sig i den offentlige samtale

med udgangspunkt i de fire centrale begreber 'retsind, lovsind, frisind, storsind', som er malet på væggen i vandrehallen på Christiansborg. Danmark har været kendt for netop disse værdier i årtier. Det er værdimæssige rettesnore, som også bør afspejle den demokratiske samtale, når der er valg. Det lykkes ikke altid lige godt. Ved hvert valg – folketingsvalg som kommunalvalg – udarbejder Friskolernes Hus et valgmateriale, som har til hensigt at nuancere samtalen om grundskolen i Danmark. Vi oplever heldigvis, at materialet reelt bliver brugt – både på skolerne, ved valg møder og af politikere og deres sekretariater.

I 2022 tog vi også initiativ til en 'civilsamfundsalliance' bestående af Højskolerne, Efterskolerne, DGI, Danmarks Private Skoler, Daginstitutionernes Landsorganisation, Landdistrikternes Fællesråd og FRISKOLERNE. Vi formulerede i fællesskab budskabet om, at der var behov for at finde politiske løsninger på de konkrete udfordringer, som energikrisen stiller vores civilsamfund over for. Dagtilbud, skoler og det lokale foreningslivs faciliteter landet over har været – og er stadig – udfordret af denne krise. Vores fælles budskab var blandt andet at tilvejebringe konkrete håndsrækninger til at sætte turbo på den grønne omstilling.

Parallelt med de løbende debatindlæg deltager FRISKOLERNEs formand, Peter Bendix Pedersen, løbende i radio- og tv-interviews, ligesom han også deltager i stormøder på skoler. Vi ser det som en vigtig opgave, at foreningen er tilgængelig og kan være med til at præge samtalen om 'skole' i Danmark. Både helt lokalt, på et nationalt niveau, og når udlandet banker på døren for at blive klogere på den danske frie dannelsesstradition.

FRISKOLERNE udgiver ny sangbog

I 2022 har vi besluttet at udgive en ny sangbog som opfølgning til 6. udgave af Dansk Skolesangbog fra 2010. Dansk Skolesangbog blev første gang udgivet i 1929. Den seneste udgave af Dansk Skolesangbog er blevet trykt og solgt i 45.000 eksemplarer.

Sangbogsudvalget forventer at færdiggøre deres arbejde december 2023. Herefter skal der søges rettigheder, sættes noder, layouts, og sangbogen skal trykkes. Vi forventer at udgive sangbogen senest januar 2025.

Dansk Skolesangbog er målrettet grundskolens 6 – 16-årige med fællessang som en stærk markør. I kommissoriet til den nye sangbog fremgår det, at sangbogen har til formål at fastholde og forny traditionen for fællessang i skolen, tilbyde sange til morgensamling, musikundervisning og til den øvrige undervisning på friskolerne samt medvirke til at styrke fællessangen i Danmark.

Der er udpeget et sangbogsudvalg på fire personer, der får til opgave at vælge de ca. 400 sange, der skal med i den nye sangbog.

Udvalget består af Helene Ejler Ernst, kandidat i rytmisk korledelse og elementær musik, korleder og fællessangs-leder, Per Krøis Kjærsgaard, sangskriver og forstander på Osted Fri- og efterskole, Britta Kold – musikskolelærer, korleder og violinist samt Peter Mondrup, tidligere højskolelærer, friskoleleder, musiklærer og konsulent i Friskolernes Hus. Sidstnævnte er udpeget som formand for Sangbogsudvalget.

Se mere om tidsplanen for den nye sangbog, og hvordan du kan bidrage på www.friskolerne.dk

Jakob Ringgaard fra Friskolernes Hus er koordinator for Sangbogsudvalget og kan træffes på 62613013 eller jakob@friskolerne.dk

Nye ansigter i Friskolernes Hus

Friskolernes Hus har dagligt kontakt med foreningens 280 medlemsskoler. Det sker via kurser, møder, temadage, webinarer og i den konkrete rådgivning over telefonen eller på friskoler.

Sekretariatsleder Søren Stein Brinck og de øvrige medarbejdere i Friskolernes Hus arbejder ihærdigt for at tilfredsstille og yde faglig og kompetent rådgivning. Der er til tider svære spørgsmål og problemstillinger, som kræver sit for at kunne besvare, og alle strækker sig langt for at imødegå alle de forskellige problemstillinger på bedste vis.

I forbindelse med, at konsulent Peter Mondrup gik på pension i august 2022 og international konsulent Jakob Clausager Jensen i samme ombæring blev ansat på fuld tid i Efterskolerne, blev både Jakob Ringgaard og Vibeke Helms ansat som konsulenter i Friskolernes hus. Dermed har Friskolernes Hus fået tilført to nye konsulenter med solidt kendskab til både daglig skolevirksomhed og foreningens arbejde, og der er samlet set tilført lidt flere ressourcer til at varetage de mange forskellige opgaver i sekretariatet. Herunder at understøtte bestyrelsens ønske om flere ressourcer til udviklingsprojekter.

Friskolernes Hus

TO KONSTITUERINGER I BESTYRELSEN PÅ ET ÅR

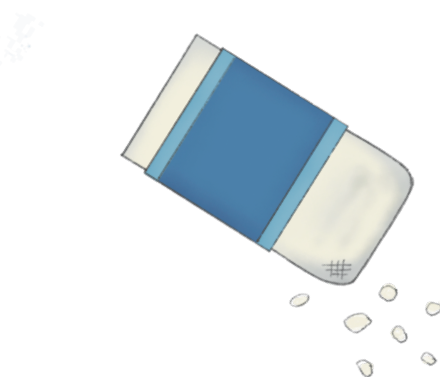
efter først at have konstitueret bestyrelsen i maj måtte vi foretage en ny konstituering i august, da både Jakob Ringgaard og Vibeke Helms som nævnt trådte ud af bestyrelsen og blev ansat i Friskolernes Hus. Det betød samtidig, at vi kunne indkalde de to suppleanter Sigrid Juul og René Tholander.

Mens der var genvalg til formand Peter Bendix Pedersen og kasserer Torsten Bo Kristensen, så blev Sidsel Bukh valgt som ny næstformand. Disse tre udgør Forretningsudvalget, som har til opgave at planlægge, afvikle og følge op på bestyrelsens møde og beslutninger. Desuden er udvalget drivkraft i bestyrelsens strategiske arbejde.

Sidsel Bukh har som foreningens næstformand påtaget sig den opgave at skrive debatindlæg om de pædagogiske og skolenære temaer, som vi er optaget af. Vi håber dermed at styrke friskolernes pædagogiske stemme ind i den skolepolitiske debat.

Den nuværende bestyrelse repræsenterer medlemsbegrebet i sin mangfoldighed, idet medlemmerne i deres dagligdag er ledere, lærere, bestyrelsesmedlemmer og forældre. Det er vigtigt for arbejdet at have forskellige stemmer, alle vinkler og perspektiver med i kvalificeringen af bestyrelsens beslutninger. Dertil kommer solid støtte fra Friskolernes Hus, hvor både kommunikationschef Maren Skotte medvirker med facilitering af de forskellige processer, og sekretariatsleder Søren Stein Brinck medvirker som sekretær og med det organisatoriske overblik.

Bestyrelsen har i 2022 optaget Den Innovative Naturfriskole i Trige som nyt medlem, mens året også bød på tre skolelukninger: Slagelse Privatskole, Cirkelskolen og Midtals Friskole. I 2023 arbejder 9 skoleinitiativer frem mod skolestart i august.

KOMMUNIKATION SKAL DER TIL

forskellighedernes fællesskab. Sådan lyder foreningens 'tagline'. Friskolernes stemme har nemlig mange former, og det kræver forskellige kommunikationsplatforme for at nå ud til dem, vi gerne vil i tale med.

Magasinet FRIskolen er vores medlemsmagasin. Her sætter vi skolen til debat med indsigtsfulde temaer, der rækker ud over og ind i skolehverdagen. Mie Lund Hansen redigerer magasinet med sans for skolernes komplekse hverdag. Det er også her, vi bringer historier fra friskolerne rundt om i landet: elevklummer, reportager, skoleeksempler på praksisfaglighed, den åbne skole, motionsdag eller noget helt andet, der kan inspirere fra friskole til friskole, så endnu flere børn og unge får oplevelsen af et godt skoleliv.

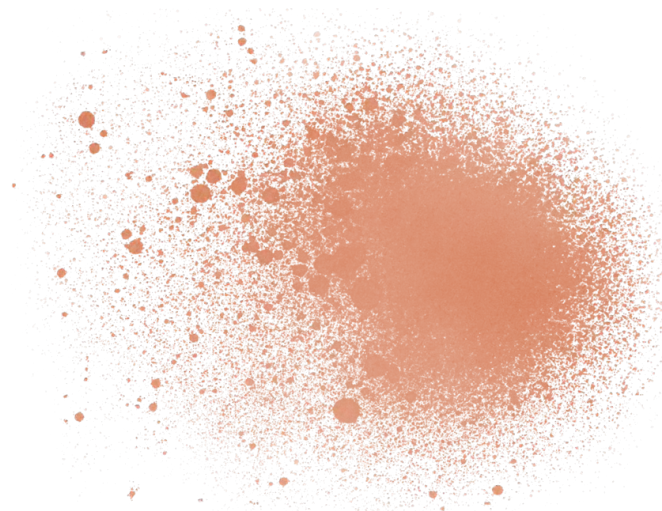
I de løbende nyhedsbreve bliver medlemmerne holdt orienteret om faktuel viden og konkrete værktøjer til brug i friskolernes hverdag.

Via de sociale medier når vi længere ud i verden – ud til forældre, ansatte på friskolerne, bestyrelsesmedlemmer, meningsdannere, politikere og de, der er nysgerrige på friskolernes fællesskab og politiske budskaber. Det sker på Instagram, Facebook, Twitter og LinkedIn. Jeres interaktion og deltagelse i den skolepolitiske debat er den direkte stemme fra hverdagen, og vi håber derfor, I vil deltage, medvirke og bidrage i vores forskellige kommunikationsindsatser.

SÅ FULD AF LIV

der er masser af liv i traditionen for friskoler i Danmark. Hvert år byder på nye udfordringer, muligheder og tendenser, som skolerne er med til at sætte aftryk på, tackle og bidrage til. Der er altid noget på færde i grundskolen i Danmark.

Vi ved også, at vi hver dag holder et stykke af andres lykke i vores hænder. Det sker i klasselokalerne, på lærerværelserne, i daginstitutionerne, i skolegården, på bestyrelsesmøderne – det sker hele vejen rundt. Og det sker også, når vi til april holder landsmøde i det store friskolefællesskab med politik og pædagogik som den fælles sag. Det er her, vi fornemmer, at der er en sag, der er større end hver af os. Den levende vekselvirkning er både medlemsskolernes og foreningens dna og hverdag. Vi sætter spor i hinanden, i den måde vi laver skole på, i vores måde at være i verden på. Det er både livsbekræftende og forpligtende. •

FRISKOLESTATISTIK

Vi følger op på udviklingen i specialundervisning år for år. Hvor stort socialt ansvar tager friskolerne? Hvad bruger vi friheden til? Er der endnu flere dagtilbud på vej? Hvornår starter de kommende børnehaveklasse på skolen? Hvordan står det til med kommunikationen mellem skole og hjem, den internationale dimension og elevdemokratiet?

Alt det og meget mere har vi spurgt jer om i årets statistik.

Du kan læse udpluk af de data, vi har indhentet i dette statistikafsnit, hvor 209 medlemsskoler af 280 har svaret på en række spørgsmål.

TEKST: VIBEKE HELMS, KONSULENT, FRISKOLERNE
ILLUSTRATION: HELENE M. KEINICKE

ANTALLET AF SPECIALUNDERVISNINGSELEVER STIGER PÅ FRISKOLERNE

Det påstås jævnligt fra forskelligt hold, at fri- og privatskoler ikke i samme grad som folkeskolerne tager et socialt ansvar. Og hvordan måler man så det?

Én måde at vurdere graden af social ansvarlighed er at se på andelen af specialundervisningselever (elever, der er vurderet til at få støtte på mere end 12 ugentlige lektioner). Desværre foreligger der ikke samlet data på folkeskoleområdet for den del af specialundervisningen, der foregår på den enkelte folkeskole. Men for friskolerne er billedet ret enkelt:

Andelen af elever med specialundervisningsbehov har igennem en årrække været støt stigende på fri- og privatskolerne. Særligt på friskolerne er andelen af specialundervisningselever markant høj. Dansk Friskoleforenings medlemmer udgør 33 pct. af alle fri- og privatskoleelever i Danmark, mens hele 51 pct. af sektorens specialundervisningselever går på friskolerne. Denne tendens har vi set gennem en årrække.

I 2021/2022 var der samlet set 3.499 elever med specialundervisningsbehov i fri- og privatskolerne. Det er mere end en fordobling siden 2015/2016, og det svarer til 2,9 pct. af de indskrevne elever.

Beregning på baggrund af elevtal 5. september 2022

SKOLEFORENING	Skoler	Andel af skoler	Elever	Andel af elever	SPS-elever	Andel af SPS
FRISKOLERNE	283	53,0%	40.661	33,2%	1.933	50,7%
Danmarks Private skoler	153	28,7%	63.296	51,6%	1.104	29,0%
Foreningen af Kristne Friskoler	34	6,4%	7.467	6,1%	319	8,4%
Lilleskolerne	51	9,6%	9.667	7,9%	369	9,7%
Tyske mindretalsskoler	13	2,4%	1.562	1,3%	84	2,2%
Hovedtotal	534	100%	122.653	100%	3.809	100%

SKOLEÅR	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022
Elever i frie og private grundskoler	117.240	119.407	121.395	121.837	121.996	122.083	121.722
Modtager specialundervisning (i normalklasse eller segregeret)	1.699	2.029	2.296	2.618	2.836	3.072	3.499
Andel der modtager specialundervisning	1,45%	1,70%	1,89%	2,15%	2,32%	2,52%	2,87%

Fra uddannelsesstatistik.dk

Hvert år afsættes midler af fri- og privatskolernes statstilskud til opgaven med specialundervisning. Når det er blevet konstateret, at en friskoleelev har behov for specialundervisning, kan friskolen søge Styrelsen for Kvalitet og Undervisning (under Børne- og undervisningsministeriet) om støtte hertil. Desværre dækker den afsatte pulje kun en tredjedel af det aktuelle behov.

Når elever ikke vurderes til at have støtte over 12 ugentlige lektioner, men alligevel kræver særlig støtte eller opmærksomhed, anses det som en 'inklusionsopgave'. Kommunerne kan vælge at støtte denne opgave økonomisk. Af de besvarelser, skolerne har givet, kan vi se, at omkring 13 pct. af skolerne modtager økonomiske tilskud til en eller flere elever fra kommunen.

Friskoler og private grundskoler kan søge rådgivning om specialundervisning hos den kommune, skolen er beliggende i. Der er meget stor variation i friskolernes samarbejde med kommunerne. Næsten alle skoler har et tæt samarbejde med pædagogisk-psykologisk (PPR) rådgivning. Kommunen skal give skolen vederlagsfri pædagogisk-psykologisk rådgivning, som for eksempel pædagogiske-psykologiske udredninger af elever med vanskeligheder og vejledning i undervisning af elever med særlige behov.

Flere skoler bemærker, at PPR er præget af tiltagende ressourceknaphed, som meget direkte udfordrer skolerne.

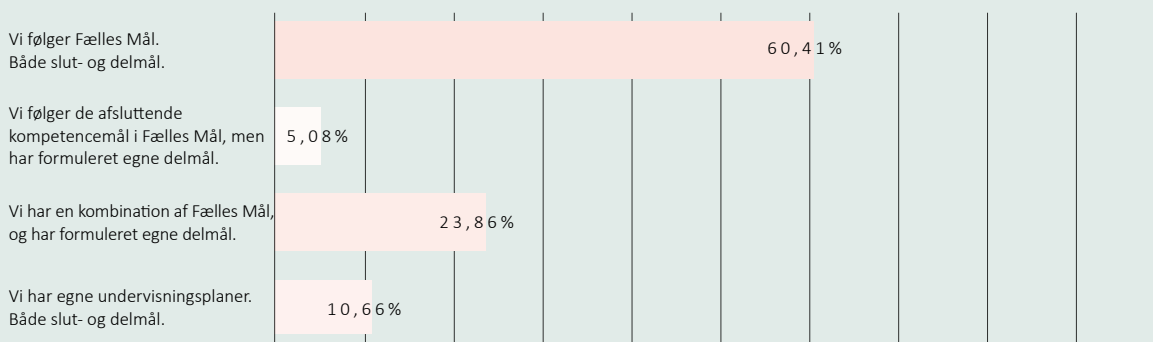
FRIHED I UNDERVISNINGSPLANER

Grundlovens § 76. tilsiger: *”Alle børn i den undervisningspligtige alder har ret til fri undervisning i folkeskolen. Forældre eller værger, der selv sørger for, at børnene får en undervisning, der kan stå mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen, er ikke pligtige til at lade børnene undervise i folkeskolen.”*

Stå-mål-med er omdrejningspunktet for de frie skolars frihed og giver friskolerne stor mulighed for at indrette pædagogik og hverdag efter egen overbevisning.

hvilke undervisningsplaner følger I?

ANDEL
FRISKOLER

Friskolerne har mulighed for at opfylde stå-mål-med-kravet på flere måder. Der er eksempelvis mulighed for at sammensætte egne undervisningsplaner i kombination med at henvise til Fælles Mål.

Det er en opmærksomhed, der er øget i det forløbne år. I Friskolernes hus forventer vi, baseret på henvendelser i den daglige rådgivning, at flere skoler vil udarbejde egne undervisningsplaner.

VALGFAGSUDBUD PÅ FRISKOLERNE

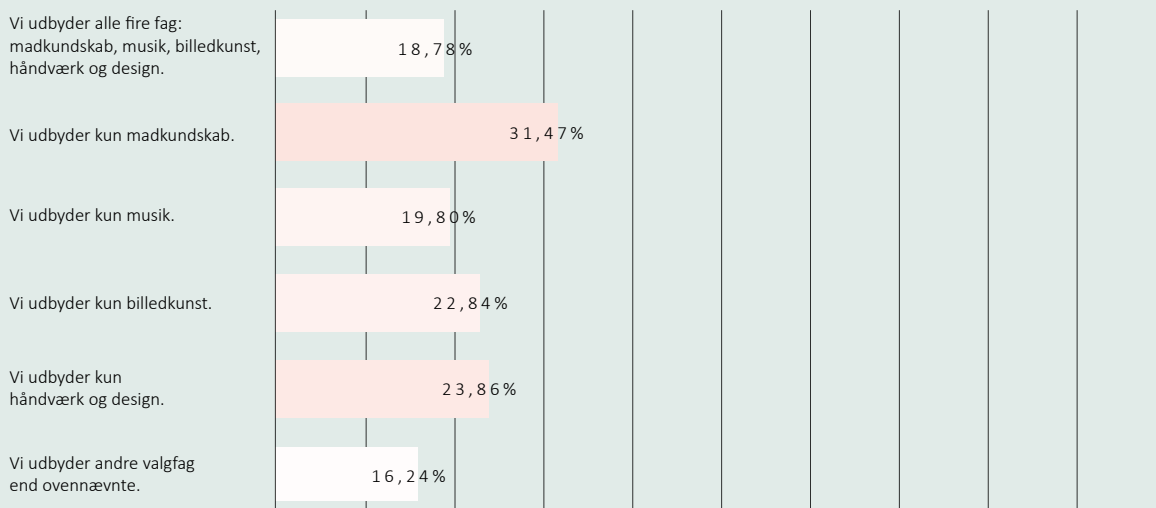
De obligatoriske valgfag i 7. -8. klasse er startet med en del bump på vejen. Helt nye fag blev introduceret med periodevise nedlukninger og hjemmeundervisning. De første to eksamensterminer blev afløst af karaktergivning i 2021 og 2022. Først i 2023 ser det ud til, at eksaminerne gennemføres.

Valgfag betyder, at skolerne skal vælge, hvilke fag der udbydes til elevernes eventuelle valg. Mange skoler vælger at udbyde et enkelt fag. Andre vælger en mangfoldighed af fagligheder og skriver egne undervisningsplaner.

obligatoriske valgfag i 7. - 8. klasse

ANDEL
FRISKOLER

FORTSAT VÆKST I BØRNEHAVER, VUGGESTUER OG SFO

Antallet af vuggestuer, børnehaver og forårs-sfo (også kaldet vippeordning, forårssfo m.v.) fortsætter med at stige støt. En del kommuner har desuden valgt at nedlægge små børnehaver og vuggestuer – præcist som vi kender det fra grundskolen. Og i mange tilfælde tager friskolerne over for at sikre de røde tråde i børnelivet og desuden tage hånd om friskolens "fødekæde".

ÅRSTAL	Vuggestue	Børnehave	Før-sfo	Klubtilbud (fra 4. klasse)
2010		40	48	
2011		60	88	
2012		67	74	
2013		88	85	
2014	15	86	80	
2015	27	86	107	
2016	31	100	101	
2017	42	104	119	
2018	46	105	125	
2019	52	116	133	47
2020	55	112	108	45
2021	61	114	117	40
2022	62	121	115	

Små ord med betydning: Kommunerne kan give tilskud til forårs-sfo, de skal ikke nødvendigvis. Der er desværre fortsat ikke fundet en løsning på dén problematik, at friskolernes forårs-sfo'er ikke er garanteret et tilskud fra kommunen – i modsætning til børnehaver og vuggestuer. Det betyder, at udgifterne til disse ordninger reelt skubbes videre til forældrene, idet friskolerne ikke må anvende statstilskuddet til forårs-sfo.

På 63 pct. af friskoler med egen forårs-sfo begynder ordningen i marts/april. 30 pct. begynder i maj. For første gang er der skoler, der modtager elever allerede i december og januar før skolestart i august. Der er altså en tendens til, at ordningerne iværksættes tidligere og tidligere.

Friskolernes dagtilbud: vuggestuer og børnehaver skal følge dagtilbudsloven. Det er kommunen, som fører tilsyn med dagtilbuddene. Hver kommune forvalter den opgave på egen måde, og hele 95 % af friskolerne vurderer, at tilsynet fungerer virkeligt godt eller tilfredsstillende. 5 % oplever tilsynet som dårligt eller meget utilfredsstillende. Det er for eksempel meget problematisk, når friskolernes dagtilbud ikke har adgang til samme evalueringsredskaber som kommunale dagtilbud, men evalueres på baggrund af samme.

MANGFOLDIGT FORÆLDRESAMARBEJDE

Statistikkenes spørgsmål omkring forældresamarbejde, kommunikation på intrasystemer og sociale medier peger i mange retninger. Skolernes mangeartede erfaringer og kommentarer peger på store variationer i praksis og kultur. Nogle skoler kommunikerer med forældrene via sedler i taskerne og direkte dialog på skolen. Andre er primært i kontakt med forældre i onlineformater, mens de fleste bruger en kombination af disse, der er mere eller mindre pædagogisk eller strategisk forankrede.

Samarbejdet med forældrene på friskolen er helt centralt for vores skoleform, og derfor også noget, der optager skolerne meget. Ønsket om at lave skole sammen er stærkt, men møder også udfordringer, når noget er vanskeligt.

At kulturen er i konstant forandring, er et vilkår uden slutdato. Accelerationen i kulturforandringerne i samfundet er imidlertid steget, og det stiller skolerne i en ny opgave, hvor man skal balancere mellem skolens værdier og fundament og forældrenes forventninger om en skole, der løser de oplevede opgaver.

Besvarelserne giver os viden om skolernes erfaringer med forældresamarbejdet, og det tager vi med i fremtidig planlægning af kurser og temadage, ligesom det kvalificerer vores baggrundsviden til politikudvikling og rådgivningen i Friskolernes hus.

INTERNATIONAL DIMENSION

36 pct. af skolerne har en koordineret international dimension i deres skolevirke, mens 50 pct. lader det være op til den enkelte medarbejder på skolen, hvilket ikke nødvendigvis betyder, at det ikke fylder meget på skolen.

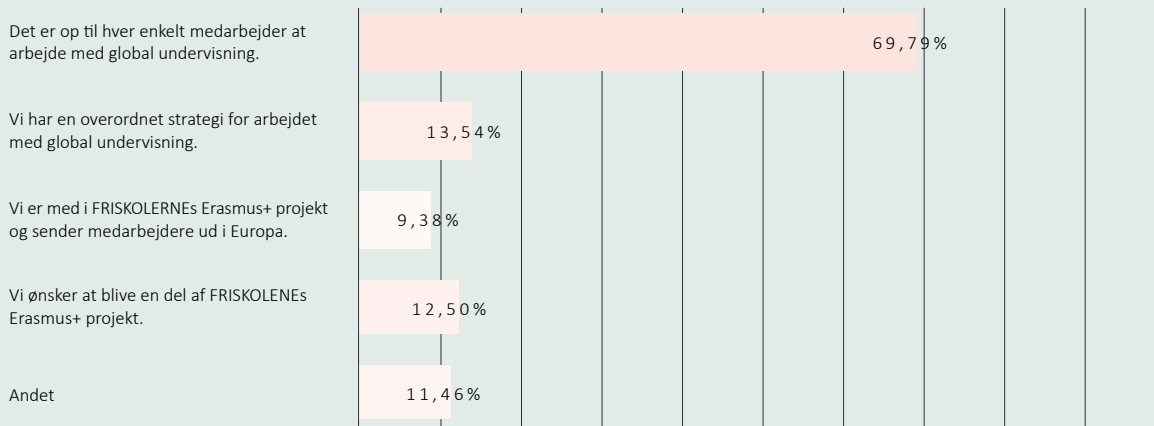
FRISKOLERNEs Erasmus+ akkreditering i 2022 har skabt endnu mere interesse for det internationale arbejde på friskolerne, og vi forventer, det øges i den kommende tid.

Det internationale arbejde spænder vidt på friskolerne, og eksemplerne er mange. Mange arbejder med skoleudveksling, men der er også mange eksempler fra den daglige praksis hjemme på skolerne. Eksemplerne spænder fra arbejdet med FNs verdensmål, Nordplussamarbejde, strategiudvikling sammen med bestyrelsen og flere andre.

den internationale dimension

ANDEL
FRISKOLER

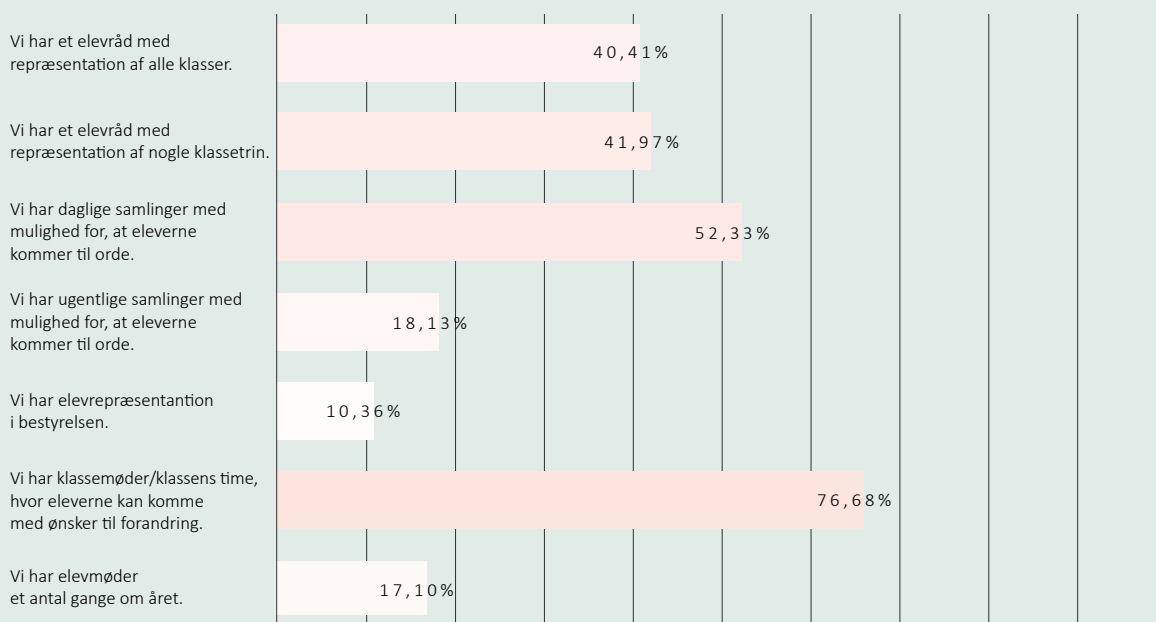
ELEVDEMOKRATI I MANGE FORMER

Friskolelovens §1 Stk. 6. siger ”Skolens elever har ret til efter egen bestemmelse at danne elevråd eller på anden demokratisk måde varetage deres fælles interesser vedrørende skolen, og skolens leder er forpligtet til at opfordre dem hertil, hvis de ikke benytter denne ret. Skolens leder kan opfordre eleverne til at vælge en bestemt demokratisk måde, som stemmer overens med skolens overbevisning, men skal med passende mellemrum tage op med eleverne, hvilken demokratisk måde de ønsker.”

I årets statistik har vi spurgt, hvordan I praktiserer elevdemokrati, og der er en meget rig repræsentation af elevinddragelse og elevdemokrati på friskolerne.

HVORDAN SIKRE SKOLEN, AT ELEVERNE HAR MULIGHED FOR AT HAVE INDFLYDELSE PÅ SKOLENS HVERDAG OG BESLUTNINGER?

ANDEL
FRISKOLER

I kommentarerne kan vi se, at der er udfordringer med at få de klassiske elevråd i gang efter coronaperioden, hvor mange rutiner har været afkoblet. Mange skoler giver udtryk for værdien af den daglige tætte kontakt og de uformelle strukturer, der er med til at fremme elevernes indflydelse og ejerskab til deres skole.

Tak for bidragene til årsstatistikken, der giver indsigt i den faktiske skolehverdag.

DANSK FRISKOLEFORENING

ÅRSRAPPORT 2022

<i>Sammendrag</i>	Regnskab 2021	Budget 2022	Regnskab 2022	Budget 2023
<i>Indtægter</i>				
Kontingent skoler	10.163.629	10.332.000	10.312.790	10.465.000
Kontingent børnehaver og vuggestuer	927.952	980.000	979.800	1.049.000
Kontingent enkeltmedl./serviceabn.	44.160	44.000	47.305	45.000
Tilskud fra Europarådet	262.572	320.000	339.639	0
Tilskud fra Kulturstyrelsen	213.261	200.000	159.718	200.000
Tilskud fra Erasmus+	0	0	15.177	200.000
Resultat Forlagsvirksomhed	240.961	351.500	248.950	193.200
Indtægter i alt	11.852.535	12.227.500	12.103.380	12.152.200
<i>Udgifter</i>				
Omkostninger Magasinet Friskolen	169.126	192.600	219.832	399.000
Bestyrelsen, fora og udvalg	159.196	207.000	239.935	215.000
Internationalt arbejde	56.650	75.000	3.000	75.000
Europarådets aktivitetsprogram	393.706	320.000	317.736	0
Erasmus +	0	0	95.338	75.000
Partnerskaber og analyser	198.275	200.000	610.371	500.000
Netværkspulje	57.700	160.000	68.000	160.000
Landsmøde	213.281	450.000	429.447	350.000
Folkemøde	36.579	150.000	155.994	150.000
Aktiviteter og medlemsmøder	0	120.000	0	10.000
Diverse møder	42.045	130.000	84.126	100.000
Medlemskaber	53.862	57.000	55.970	57.000
Tilskud til friskolearkiv mv.	75.000	75.000	75.000	75.000
Tilskud til kurser	274.618	0	0	0
Vikar og frikøb – formand og bestyrelse	1.273.448	1.359.000	1.348.968	1.385.800
Gaver	19.698	25.000	32.012	25.000
Friskolernes Hus	8.096.713	8.273.800	8.462.430	9.029.200
Restskattetillæg	0	0	9.701	0
Udgifter i alt	11.119.897	11.794.400	12.207.860	12.606.000
Resultat før skat	732.638	433.100	-104.480	-453.800
Årets skat	-233.757	0	0	0
Årets resultat	498.881	433.100	-104.480	-453.800

Balance pr. 31./12.

A K T I V E R

Omsætningsaktiver

Likvide midler	2.879.770
Forudbetalt løn	59.903
Debitorer	159.879
Andre tilgodehavender	5.376
Mellemregninger fonde	689.213
Periodeafgrænsningsposter	139.140
Beholdning bøger	77.624
Omsætningsaktiver i alt	4.010.904

Anlægsaktiver

Depositum Kalundgaard	164.496
Obligationer og aktier	4.959.808
Kontormaskiner og inventar	46.719
Hjemmeside	75.692
Medlemssystem	58.054
Anlægsaktiver i alt	5.304.769

Aktiver i alt **9.315.673**

P A S S I V E R

Egenkapital **7.167.588**

Langfristede gældsforpligtelser **0**

Kortfristede gældsforpligtelser

Skyldig A-skat, moms mv.	83.718
Mellemregning FerieKonto	334
Feriepengeforpligtelse	440.366
Kreditorer	614.352
Skyldigt overarbejde	74.257
Skyldig lønsumsafgift	139.889
Periodeafgrænsningsposter	18.810
Erasmus+	776.359
Kortfristede gældsforpligtelser i alt	2.148.085

Gældsforpligtelser i alt **2.148.085**

Passiver i alt **9.315.673**

Formueforklaring pr. 31./12.**Opsamlet overskud mv.:**

Saldo 1. januar 2022	6.472.840
Årets resultat	-104.480
	6.368.360

Kursregulering værdipapirer -178.4600

Kampagnefonden:

Saldo 1. januar 2022	810.613
Kampagne forbrugt	-30.000
Årets tilskud fra skoler	197.075
	977.688

Egenkapital pr. 31. dec. 2022 **7.167.588**

Peter Bendix Pedersen, formand

Torsten Bo Kristensen, kasserer

Søren Brinck, sekretariatsleder

Anne Simonsen, bogholder

REVISIONSPÅTEGNING

Vi har revideret årsregnskabet for Dansk Friskoleforening for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2022.

Ledelsens ansvar for årsregnskabet

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et årsregnskab, i overensstemmelse med god regnskabsskik samt for intern kontrol med udarbejdelse af et årsregnskab uden væsentlig fejlinformation.

Revisors ansvar

Vores mål er at opnå høj grad af sikkerhed for, om årsregnskabet som helhed er uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, og at afgive en revisionspåtegning med en konklusion.

Konklusion

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af foreningens aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2022 samt af foreningens aktiviteter for regnskabsåret.

Asperup, den 22. februar 2023

BDO Statsautoriseret revisionsaktieselskab

Jens-Christian Nielsen, statsaut. revisor

FRISKOLEFONDEN UNDER DANSK FRISKOLEFORENING

Sammendrag af årsregnskab 2022

Indtægter

Udbytte af værdipapirer	0
Renter af pantebreve	31.095
Renter af udlån	12.165
	<u>43.260</u>

Udgifter

Revision	38.325
Bestyrelse og administration	56.379
	<u>94.704</u>

Resultat før ekstraordinære poster -51.444

Konstateret tab på udlån	0
Regulering af hensættelse til tab	-86.450

Årets resultat -137.894

Overskudsfordeling

Konstateret og hensat tab	-86.450
Tilskud skoler	50.000
Overført til disponibel kapital	-101.444
Overskudsfordeling i alt	-137.894

Balance pr. 31. december

AKTIVER

Kapitalaktiver

Indestående i forvaltningsinstitut	51.411
Andel af uddelingsaktiver	0
Beholdning af værdipapirer	2.721.011
Beholdning af pantebreve	1.175.000
Generel hensættelse, tab pantebreve	-142.350
Kapitalaktiver i alt	3.805.072

Uddelingsaktiver

Heraf vedr. kapitalaktiver	0
Merkur	6.725
Debitorer vedr. uddelingsaktiver	29.870
Udlån til skoler	410.800
Uddelingsaktiver i alt	447.395

Aktiver i alt 4.252.467

PASSIVER

Egenkapital 4.172.339

Kortfristede gældsforpligtelser

Kreditorer	38.325
Skyldig uddeling	25.000
Mellemregning FRISKOLERNE	16.158
Afkastkonto	645

Gældsforpligtelser i alt 80.128

Passiver i alt 4.252.467

Formueforklaring pr. 31. december

Bunden kapital

Saldo 1. januar 2022	4.405.971
Kursregulering værdipapirer	-514.449
Konstateret og hensat tab	-86.450
Bunden kapital i alt	3.805.072

Disponibel kapital

Saldo 1. januar 2022	468.711
Overført fra overskudsfordeling	-101.444
Disponibel kapital i alt	367.267

Egenkapital

Kapitalaktiver	3.805.072
Disponibel kapital	367.267
Egenkapital pr. 31. dec. 2022	4.172.339

Revisionspåtegning: Se næste side.

DANSK FRISKOLEFORENINGS UNDERSTØTTELSESFOND

Sammendrag af årsregnskab 2022

Indtægter

Udbytte værdipapirer	0
	0

Udgifter

Revision	21.125	
Bestyrelse og administration	16.900	38.025
Resultat før skat		-38.025
Skat	0	
Årets resultat		-38.025

Overskudsfordeling

Årets uddelinger	0
Bevilget til fremtidig efteruddannelse	0
Overført til bunden kapital	0
Overført til disponibel kapital	-38.025
	-38.025

Balance pr. 31. december

A K T I V E R

Indestående i Forvaltningsinstituttet

Kapitalaktiver

Kapitalkonto	51.769
Bundne midler (andel)	-866.204
Værdipapirbeholdning	8.592.042
Kapitalaktiver i alt	7.777.607

Uddelingsaktiver

Frie midler	987.323
Uddelingsaktiver i alt	987.323

Aktiver i alt **8.764.929**

P A S S I V E R

Egenkapital **8.063.234**

Hensættelse uddelinger **6.234**

Kortfristede gældsforpligtelser

Frie midler	1.282
Kreditorer	21.125

Mellemregning FRISKOLERNE	673.055
Kortfristede gældsforpligtelser i alt	695.462
Passiver i alt	8.764.929

Formueforklaring pr. 31. december

Bunden kapital

Saldo 1. januar 2022	9.290.770
Kursregulering værdipapirer	-1.513.163
Heraf uddelt i året	0
	7.777.607

Disponibel kapital

Saldo 1. januar 2022	323.652
Overført af årets resultat	-38.025
	285.627

Egenkapital pr. 31. dec. 2022 **8.063.234**

Søren Brinck, forretningsfører

I bestyrelsen: **Torsten Bo Kristensen, formand**

Allaa Al-Naqach, Kenneth Degnbol

REVISIONSPÅTEGNING

Vi har revideret årsregnskabet for Friskolefonden under Dansk Friskoleforening og Dansk Friskoleforenings Understøttelsesfond for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2022.

Ledelsens ansvar for årsregnskabet

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et årsregnskab, i overensstemmelse med god regnskabskik samt for intern kontrol med udarbejdelse af et årsregnskab uden væsentlig fejlinformation.

Revisors ansvar og den udførte revision

Vores mål er at opnå høj grad af sikkerhed for, om årsregnskabet som helhed er uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, og at afgive en revisionspåtegning med en konklusion.

Konklusion

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2022 i alle væsentlige henseender er udarbejdet i overensstemmelse med god regnskabskik.

Asperup, den 22. februar 2023

BDO Statsautoriseret revisionsaktieselskab

Jens-Christian Nielsen, statsaut. revisor

PENGENES VEJ TIL FRISKOLERNE 2023

FORÆLDREBETALING

Det koster i gennemsnit 15.817 kr. pr. elev om året at gå i en friskole eller privat grundskole.

FORÅRS-SFO OG KLUB

Kommunerne kan vælge at yde et tilskud til friskolers og private grundskolers klubtilbud samt forårs-sfo (pasning i forårs månederne forud for skolestart). Friskoler og private grundskoler må ikke anvende statstilskud til disse ordninger, som derfor i realiteten skal finansieres alene ved forældrebetaling.

FRISKOLE

Alle friskoler og private grundskoler modtager et statsligt driftstilskud, som afhænger af skolens størrelse, geografi og elevens alder. I 2022 fordeles det statslige tilskud pr. elev således: 52.578 kr. i gennemsnitligt driftstilskud 2.243 kr. bygningstilskud 8.027 kr. SFO.

DAGTILBUD

Dagtilbud finansieres af kommunerne. Forældre, der vælger børnehaver og vuggestuer, der drives som en del af friskoler og private grundskoler, kan få økonomisk tilskud fra opholdskommunen svarende til de gennemsnitlige udgifter til kommunale dagtilbud. Tilskuddet består af et driftstilskud, et bygningstilskud og et administrationstilskud. Dertil kommer forældrebetalingen, som dagtilbuddet selv fastsætter. Dagtilbud ved friskoler og private grundskoler er selvejende og kan dermed ikke trække profit ud.

PULJER

Af det statslige tilskud afsnøres cirka 400 mio. kr. til puljer målrettet særlige opgaver: specialundervisning, inklusion, fripladser, kurser, vikarer, efter- og videreuddannelse, befording, sygetransport m.v.

STATEN

Friskoler og private grundskolers tilskud kommer fra staten. Det overordnede princip er, at friskoler og private grundskoler modtager et gennemsnit af udgifterne i folkeskolerne. Det kaldes 'koblingsprocenten'. Det gennemsnitlige driftstilskud fastsættes på de årlige finanslove. I 2022 er koblingsprocenten på 76 – svarende til cirka 7 mia. kr. i statsligt tilskud til friskoler og private grundskoler.

NB. Tallene bygger på finanslov 2022, idet finanslov for 2023 ved redaktionens afslutning endnu ikke er vedtaget.

KOMMUNEN

Kommunerne driver folkeskolerne og modtager via bloktilskuddet midler fra staten til at løse opgaven. Når en elev ikke går i folkeskolen, skal kommunen betale et bidrag til staten. Dette bidrag er i 2022 fastsat til 40.344 kr. årligt pr. elev. Kommunen skal – uanset hvor eleven går i skole – dække udgifter til tandpleje, PPR, sundhedspleje, studievejledning m.v. På landsplan er den gennemsnitlige kommunale udgift til folkeskolerne 73.838 kr. pr. elev årligt. Når en elev går i friskole eller privat grundskole, har kommunen derved en mindsket udgift svarende til 33.494 kr. pr. elev årligt.

